ศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน:* กรณีศึกษาชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

The Potential of Tourism for the senior tourists through community participation: a case study of Bang Luang Market community 122 Rattanakosin Era, Bang Len district, Nakhonpathom province

อภิเดช ช่างชัย (Apidet changchai)**

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 2) สะท้อนผลกระบวนการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 วางแผนการสนทนากลุ่มในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของชุมชนตลาดบางหลวง ขั้นตอนที่ 2 ปฏิบัติตามแผนการสนทนากลุ่มในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของชุมชนตลาดบางหลวงโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ขั้นตอนที่ 3 สังเกตผลปฏิบัติตามแผนการสนทนากลุ่มในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของชุมชนตลาดบางหลวงโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และ ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนผลกระบวนการสนทนากลุ่มในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของชุมชนตลาดบางหลวงโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน การวิจัยนี้มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย คือ 1) ฝ่ายชุมชน ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบางหลวง จำนวน 1 คน สมาชิกสภาเทศบาลบางหลวง จำนวน 2 คน ผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชนบางหลวง จำนวน 5 คน ผู้สูงวัยที่อาศัยในชุมชนบางหลวง จำนวน 2 คน 2) ฝ่ายนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวสูงวัยที่ชอบมาเที่ยวที่ชุมชนบางหลวงจำนวน 4 คน และ 3) ฝ่ายนักวิจัย จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 15 คน สนทนากลุ่มตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแล้ววิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า ในขั้นตอนที่ 1 แผนการดำเนินงาน คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย คือ 1) ฝ่ายชุมชน ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบางหลวง จำนวน 1 คน สมาชิกสภาเทศบาลบางหลวง จำนวน 2 คน ผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชนบางหลวง จำนวน 5 คน ผู้สูงอายุที่อาศัยในชุมชนบางหลวง จำนวน 2 คน 2) ฝ่ายนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสูงอายุที่ชอบมาเที่ยวที่ชุมชนบางหลวงจำนวน 4 คน และ 3) ฝ่ายนักวิจัย และนักวิจัย จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 15 คน สนทนากลุ่ม 5 ประเด็น คือ สิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวสูงอายุมาเที่ยว เส้นทางที่

---

* เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ (To publish academic works)

** อาจารย์ โครงการจัดตั้งภาควิชาอุตสาหกรรมบริการและนวัตกรรมภาษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

Instructor, Department of Service industry and Language Innovation, Faculty of Liberal Arts and Science, Kasetsart University Khumpheangsean Campus., Email: faasadc@ku.ac.th, Mobile phone: 086-4732743

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

เข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรม และที่พัก ณ แพในชุมชนบางหลวง ในช่วงที่ไม่ใช่วันหยุด ตั้งแต่เวลา 08.30-12.00 พักเบรกเวลา 10.00 น. และรับประทานอาหารเที่ยงเวลา 12.00 น.ขั้นตอนที่ 2 พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามแผนทุกประการ ขั้นที่ 3 พบว่า สิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวสูงอายุมาเที่ยว คือ มีความสงบ ร่มรื่นบรรยากาศดี มีศิลปวัฒนธรรมจีน ศาลอาม่า และมิตรไมตรีของคนบางหลวง เส้นทางที่เข้าถึง คือ บางหลวงมีเส้นทางที่สะดวกทางเข้าหลายแต่มีผิวถนนที่ขรุขระเป็นบางช่วง มีป้ายบอกทางที่ชัดเจนแต่บางป้ายมีสิ่งปลูกสร้างกีดขวาง และมีรถตู้ รถเมล์เข้าถึงชุมชน สิ่งอำนวยความสะดวกมีที่นั่งในแพที่บรรยากาศดีไว้บริการนักท่องเที่ยว บริการคาราโอเกะฟรี มีมอเตอร์ไซด์รับจ้างไว้บริการ กิจกรรม มีหลายหน่วยงานเข้ามาสนับสนุนจึงทำให้กิจกรรมที่มีไว้รับรองนักท่องเที่ยวมีหลากหลาย และที่พักยังไม่มีการลงทุนจากภาคเอกชนแต่นักท่องเที่ยวสามารถพักบริเวณชุมชนเมืองรอบชุมชนบางหลวงที่ห่างออกไป ขั้นตอนที่ 4 พบว่า การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นขั้นตอนการพัฒนาชุมชนที่ถูกต้องเพราะการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน คนในชุมชนต้องทราบศักยภาพของชุมชน

คำสำคัญ : ศักยภาพการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ การมีส่วนร่วม ชุมชนตลาดบางหลวง

Abstract

This action research aimed to 1) study the potential of tourism for the senior tourists through community participation: a case study of Bang Luang Market community 122 Rattanakosin Era, Bang Len district, Nakhonpathom province and 2) reflect the effect of processing and effect of study the potential of tourism for the senior tourists through community participation: a case study of Bang Luang Market community 122 Rattanakosin Era, Bang Len district, Nakhonpathom province. There were 4 phrases of research methods: a) planning of focus group to study the potential of tourism for the senior tourist through community participation, i.e., b) acting of focus group to study the potential of tourism for the senior tourist through community participation, i.e., c) observing the action in planning of focus group to study the potential of tourism for the senior tourist through community participation through community participation, i.e., and d) reflecting the effect of processes and study the potential of tourism for the senior tourist through community participation through community participation. There were 3 groups of participant (Community participants were 1 headman, 2 municipalities, 5 entrepreneurs in community, 2 seniors, Senior tourist like to visit in Bang Luang Market participants were 4 Senior tourist while Researcher was 1 researcher) summation were 15 person. There were focus group through process of action research. Qualitative collection data used content analysis was for the qualitative data.

The findings revealed the: 1) the planning were 3 groups of participants (Community participants were 1 headman, 2 municipalities, 5 entrepreneurs in community, 2 seniors, Senior tourist like to visit in Bang Luang Market participants were 4 Senior tourist while Researcher was 1 researcher) summation were 15 person. There were focus group about 5 issues: attraction, accessibility, amenities, activity and accommodation at a

pontoon in Bang Luang Market community, i.e., it's not holiday and started focus group at 08.30 AM-12.00 PM; 2) the participants were carried out according to plan and complete; 3) the attraction senior tourist were peace, good atmosphere, Chinese arts and culture Arma shrine and friendly, i.e., accessibility were have some easy route to entrance many but there was some rough road surfaces, there are clear signs but some signs has barricades and vans and buses to reach the community, i.e., amenities have a seat in a good atmosphere to serve tourists, free karaoke service, and a motorcycle taxi service for senior tourist, i.e., activity there were many organization to support this community so have many activities for the senior tourists, i.e., and accommodation were not investment from the private sector by the accommodation but tourists can stay in urban communities around the Bang Luang Market community some kilometer away; and 4) the study of potential tourism for the senior tourists through community participation: a case study of Bang Luang Market community 122 Rattanakosin Era, Bang Len district, Nakhonpathom province was correct steps because before development of tourism for senior in community the person in community must be potential data of community.

Keywords: potential of tourism, senior tourists, participation, Bang Luang Market community

บทนำ

ประเทศไทยกำลังเคลื่อนเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุซึ่งหลายประเทศกำลังประสบปัญหาเดียวกันในอีกไม่กี่ปีข้างหน้าจะมีจำนวนผู้สูงอายุสูงถึง 1 ใน 3 ของจำนวนประชากรทั้งหมดของประเทศไทย จึงมีวาระเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่กำลังจะเกิดขึ้นภาครัฐได้มียุทธศาสตร์หนึ่งในการแก้ปัญหาผู้สูงอายุ คือ ให้มีการส่งเริมการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุเพราะการท่องเที่ยวจะทำให้ผู้สูงอายุไม่เบื่อไม่เหงา ซึ่งผู้สูงอายุชอบเที่ยวนอกฤดูกาลในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่สงบไม่วุ่นวาย บรรยากาศดี และจะเห็นว่าเป็นโอกาสอันดีที่จะสร้างรายได้ให้กับชนในชุมชนเพราะนักท่องเที่ยวสูงอายุส่วนใหญ่จะมีกำลังในการจ่ายสูง (มติชนออนไลน์, 2560 และ สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา, 2557) การจัดการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุนั้นต้องมีการเตรียมความพร้อมของศักยภาพการท่องเที่ยวในชุมชนอันประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวสูงอายุมาเที่ยวในชุมชน เตรียมเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมากสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ เตรียมกิจกรรมที่เหมาะสมเพราะด้วยวัยที่ร่างกายเริ่มมีการเสื่อมถอยซึ่งต้องมองที่เรื่องสุขภาพเป็นหลัก และการจัดหาที่พักที่สามารถรับรองผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้ที่มีหน้าที่ในการขับเคลื่อนพัฒนา คือ คนในชุมชน และผู้นำชุมชนควรส่งเสริมให้คนในชุมชนทุกภาคส่วนเข้ามาช่วยกันร่วมวางแผน ร่วมลงมือปฏิบัติการตามแผน ร่วมสังเกตผลการปฏิบัติ และร่วมสะท้อนผลการปฏิบัติการตามแผน (ชมภูนุท พรหมภักดิ์, 2556) สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาชุมชนของ เสรี พงศ์พิศ (2552) และชัชรี นฤทุม (2551) กล่าวว่า การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนสามารถทำได้โดยการที่ผู้นำชุมชนเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ.122 อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีเอกลักษณ์ของบ้านเรือนที่มีศิลปวัฒนธรรมประเพณีของจีนที่เห็นได้ชัดมีลักษณะของหลังคาบ้านเป็นแบบจีน ตั้งอยู่บริเวณแม่น้ำท่าจีน สมัยก่อนมีการเดินทางโดยเรือเมล์จึงทำให้ในอดีตชุมชนตลาดบางหลวงมีความเจริญเป็นอย่างมาก จึงทำให้เห็นร่องรอยที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนตลาดบางหลวง คือ ร้านขายยาเก่าของชาวจีน วัดบางหลวงที่หลวงพ่อทาวัดพะเนียงแตกเกจิอาจารย์ดังได้สร้างโบสถ์วัดบางหลวงเป็นที่สักการบูชาของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว ที่บรรจุอัฐิของชาวไทยจีนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โรงเจบ้วนฮกตึ้งที่มีพระพุทธรูปแบบจีน ศาลเจ้าแม่ทับทิม (ศาลอาม่า) สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ประจำบางหลวง สะพานแขวนคลองบางหลวงที่เชื่อมระหว่างศาลเจ้าแม่ทับทิมกับชุมชน โรงตีเหล็กเก่าที่มีช่างที่เป็นชาวจีน พิพิธภัณฑ์บ้านเก่าเล่าเรื่องที่มีวัสดุอุปกรณ์การดำรงชีวิตของชาวจีน บ้านดนตรีจีนที่ยังมีการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ให้กับเยาวชนในชุมชนบางหลวง โรงฝิ่นเก่าตลาดบางหลวงที่ยังมีร่องรอยเล่าเรื่องให้เราได้ฟังเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีต วิกหนังเก่าโรงหนังบางหลวงที่หาดูยาก และอาหารประจำถิ่นคนจีนที่อาศัยในชุมชนบางหลวง เช่น ซุนเปี๊ย หมูสะเต๊ะ ผัดไท หมูแดงใส่ซอสแดง ก๋วยเตี๋ยวหมูตุ๋น เนื้อตุ๋น และก๋วยจั๊บน้ำใส (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม, 2560) โดยจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจะเห็นได้ว่าชุมชนตลาดบางหลวงร.ศ. 122 อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีศักยภาพสามารถพัฒนาต่อยอดได้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีข้อจำกัดหลายด้านโดยเฉพาะด้านสุขภาพ และ การวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นแนวทางการพัฒนาที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ฝ่ายชุมชน ฝ่ายนักท่องเที่ยว และฝ่ายนักวิจัย สามารถวิพากษ์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุที่จัดขึ้นในชุมชนได้ดีเพราะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้กล่าวมาจะมีข้อมูลเชิงลึกสามารถวิเคราะห์ศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ ตามหลักการของ 5 A คือ 1) Attraction สิ่งดึงดูด 2) Accessibility เส้นทางการเข้าถึง 3) Amenities สิ่งอำนวยความสะดวก 4) Activity กิจกรรม และ 5) Accommodation ที่พัก ก่อนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ได้ดีที่สุด ดังนั้น ผู้วิจัยมีความตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าวจึงได้ทำวิจัย เรื่องการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษา ชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม เพื่อนำข้อมูลมาต่อยอดในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุต่อไป

คำถามการวิจัย

1. คนในชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมเสนอข้อมูลศักยภาพการท่องสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุอย่างไร

2. ผลสะท้อนกระบวนการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นอย่างไร

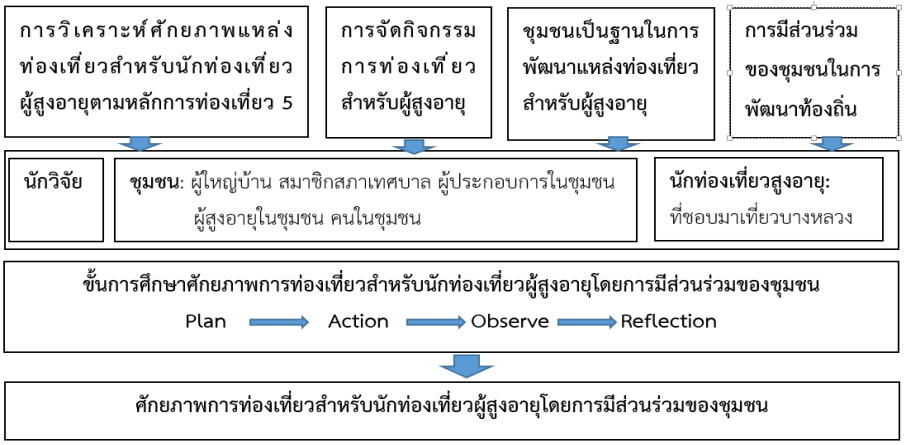
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุของชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. สะท้อนผลกระบวนการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุของชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎี ที่นำมาใช้ในการวิจัย คือ การวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ตามหลักการท่องเที่ยว 5 A ของ Dickman (1996) ประกอบกอบด้วย Attraction สิ่งดึงดูด Accessibility เส้นทางการเข้าถึง Amenities สิ่งอำนวยความสะดวก Activity กิจกรรม และ Accommodation ที่พักแนวคิดการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากประเทศไทยกำลังเคลื่อนเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ เพราะองค์ความรู้มีอยู่ในชุมชนซึ่งคนในชุมชนจะรู้ปัญหาของตนเองดีที่สุด และ แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เพราะคนในชุมชนเป็นเจ้าของชุมชนจึงควรมีสิทธิในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวทางการพัฒนาตามวิถีของประชาธิปไตย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบการวิจัยนี้ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ และมีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวางแผน ภาคปฏิบัติตามแผน การสังเกตผล และการสะท้อนผล ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการดำเนินการวิจัย

วิธีวิจัย

การวิจัย เรื่องศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้ดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติโดยใช้เทคนิคการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพของ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) ของ McKernan (1996) ที่เสนอไว้สอดคล้องกับ McNiff and Whitehead (2002) ประกอบด้วยการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตผล (Observe) และการสะท้อน (Reflection) โดยผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ดังนี้

1. ขั้นตอนวางแผนการสนทนากลุ่มในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 ปี อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยเป็นผู้วางแผนการดำเนินงานหลังจากนั้นนำแผนการสนทนากลุ่มฯ ตามหลักการท่องเที่ยว 5 A ไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญ 3 คน และปรับปรุงแผนตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2. ขั้นตอนปฏิบัติตามแผนการสนทนากลุ่มในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 ปี อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย คือ 1) ฝ่ายชุมชน ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบางหลวง จำนวน 1 คน สมาชิกสภาเทศบาลบางหลวง จำนวน 2 คน ผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชนบางหลวง จำนวน 5 คน ผู้สูงวัยที่อาศัยในชุมชนบางหลวง จำนวน 2 คน 2) ฝ่ายนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวสูงวัยที่ชอบมาเที่ยวที่ชุมชนบางหลวง จำนวน 4 คน และ 3) ฝ่ายนักวิจัย และนักวิจัย จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 15 คน แล้วสนทนากลุ่มโดยใช้ใช้แผนการสนทนากลุ่มในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 ปี อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ตามหลักการท่องเที่ยว 5 A

3. ขั้นตอนสังเกตผลปฏิบัติตามแผนการสนทนากลุ่มในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 ปี อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการอัดเทปเสียง และบันทึกภาพ เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ หลังจากนั้นนำข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์สรุปผลศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 ปี อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

4. ขั้นตอนสะท้อนผลกระบวนการสนทนากลุ่มในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 ปี อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยเป็นผู้สะท้อนผลกระบวนการจากสรุปผลกระบวนการสนทนากลุ่มในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 ปี อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

ผลการวิจัย

ผลการการวิจัย เรื่อง ศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีผลการวิจัยจำนวน 4 ขั้นตอน ผู้วิจัยจึงได้รายงานผลการวิจัยให้สอดคล้องตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตผล (Observe) และการสะท้อนผล (Reflection) (Mill, 2000) ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 พบว่า การวางแผนการสนทนากลุ่มในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ นักวิจัยได้วางแผนใช้แพในชุมชนตลาดบางหลวง 122 อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม เพื่อสนทนากลุ่มประกอบด้วย มีผู้ส่วนเกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย คือ 1) ฝ่ายชุมชน ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบางหลวง จำนวน 1 คน สมาชิกสภาเทศบาลบางหลวง จำนวน 2 คน ผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชนบางหลวง จำนวน 5 คน ผู้สูงวัยที่อาศัยในชุมชนบางหลวง จำนวน 2 คน 2) ฝ่ายนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวสูงวัยที่ชอบมาเที่ยวที่ชุมชนบางหลวงจำนวน 4 คน และ 3) ฝ่ายนักวิจัย และนักวิจัย จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 15 คน แล้วเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการ จดบันทึก การบันทึกภาพการอัดเสียง การถ่ายภาพนิ่ง และการอัดวีดีโอ วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลโดยใช่การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ใช้เวลานัดสนทนากลุ่มที่ไม่ใช่วันหยุดตั้งแต่เวลา 08.30 น. -12.00 น. ประเด็นที่ใช้ในการสนทนาตามหลัก 5 A ประกอบด้วย 1) Attraction สิ่งดึงดูด 2) Accessibility เส้นทางการเข้าถึง 3) Amenities สิ่งอำนวยความสะดวก 4) Activity กิจกรรม และ 5) Accommodation ที่พัก ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มรับประทานอาหารว่าง เวลา 10.00 น.-10.20 น. รับประทานอาหารเที่ยง เวลา 12.00 น. เป็นต้นไป

ขั้นตอนที่ 2 พบว่า การปฏิบัติตามแผนการสนทนากลุ่มในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน นักวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีผู้ส่วนเกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย คือ 1) ฝ่ายชุมชน ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบางหลวง จำนวน 1 คน สมาชิกสภาเทศบาลบางหลวง จำนวน 2 คน ผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชนบางหลวง จำนวน 5 คนผู้สูงวัยที่อาศัยในชุมชนบางหลวง จำนวน 2 คน 2) ฝ่ายนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสูงวัยที่ชอบมาเที่ยวที่ชุมชนบางหลวงจำนวน 4 คน และ 3) ฝ่ายนักวิจัย และนักวิจัย จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 15 คน ได้ดำเนินการตามแผนทุกประการ

ขั้นตอนที่ 3 การสังเกตผลการปฏิบัติตามแผนการสนทนากลุ่มในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนการสนทนากลุ่มในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นอย่างดี และได้สนทนากลุ่มจนได้ข้อสรุปตามประเด็น 5 A ดังนี้ 1) Attraction สิ่งดึงดูด พบว่า สิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวสูงอายุมาเที่ยว คือ ความเงียบสงบ บรรยากาศที่ร่มรื่นเนื่องจากชุมชนบางหลวงตั้งอยู่ ณ บริเวณริมแม่น้ำท่าจีน และ ชุมชนบางหลวงยังมีศิลปวัฒนธรรมจีนที่คนในชุมชนได้ร่วมใจอนุรักษ์ไว้ ทั้งบ้านแบบจีน วัฒนธรรมแบบจีน อาหารแบบจีน มีศาลอาม่าที่ศักดิ์สิทธิ์นักท่องเที่ยวสามารถมาขอพรโชคลาภ และเสน่ห์ของคนบางหลวงอีกอย่างหนึ่ง คือ ความมีมิตรไมตรี 2) Accessibility เส้นทางการเข้าถึง พบว่า บางหลวงสามารถมีเส้นทางเข้าถึงได้รอบด้าน ไม่ว่าจะมาจากกรุงเทพมหานคร สุพรรณบุรี และทางนครปฐม มีป้ายบอกทางมาอย่างชัดเจนถึงแม้ว่าป้ายบอกทางบางจุดที่ทางชุมชนนำไปติดไว้จะถูกบดบังโดยสิ่งก่อสร้างที่มาภายหลังก็ตามเส้นทางไม่เปลี่ยวถึงแม้ว่าอาจมีพื้นผิวของถนนขรุขระบ้างเป็นบางช่วง นอกจากนี้ยังมี รถตู้ รถเมล์ ที่เดินทางเข้ามาถึงชุมชนบางหลวงได้อย่างสะดวก 3) Amenities สิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า บางหลวงมีสิ่งอำนวยความสะดวก คือ มีแพไว้ให้นักท่องเที่ยวรับประทานอาหารมีคาราโอเกะไว้บริการนักท่องเที่ยว มีห้องน้ำสะอาดเพียงพอ มีมอเตอร์ไซด์รับจ้างไว้บริการในราคาที่ไม่แพงเกินความเป็นจริง 4) Activity กิจกรรม พบว่า ชุมชนบางหลวงมีหน่วยงานจากทางภาครัฐเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้นจะมีความหลากหลายตามหน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุนทั้งในด้านกำลังคนและงบประมาณ ซึ่งการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าวนั้นส่งผลในด้านดีต่อชุมชนเพราะทำให้ชุมมีกิจกรรมที่หลากหลายแต่ชุมชนมีความต้องมีการกิจกรรมสำหรับรับรองนักท่องเที่ยวที่เป็นของชุมชนเอง 5) Accommodation ที่พัก พบว่า ที่พักของชุมชนบางหลวงสำหรับนักท่องเที่ยวเนื่องจากที่ผ่านมานักท่องเที่ยวจะมาเที่ยวที่ชุมชนบางหลวงแบบไปเช้าเย็นกลับจึงไม่มีภาคเอกชนมาลงทุนเรื่องสถานที่พักของนักท่องเที่ยวหากต้องการมาพักก็สามารถพักชุมชนที่ไกลออกไป เช่น ตัวเมืองสุพรรณบุรี อำเภอสองพี่น้อง ตัวเมืองนครปฐม อำเภอกำแพงแสน ดังรายละเอียดการสนทนากลุ่มในตารางการสนทนาที่ 1

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ตารางที่ 1 ตัวอย่างการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ประเด็น	***ตัวอย่างการสนทนา***
Attraction สิ่งดึงดูด	*นักวิจัย: "ท่านคิดว่าชุมชนบางหลวงของเรามีอะไรที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวครับ"*
** มีความสงบเงียบ ร่มรื่น บรรยากาศดี**	*ผู้นำชุมชน: "สิ่งที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวบางหลวงได้ คือ ความสงบเงียบ และบรรยากาศที่ร่มรื่น ริมแม่น้ำท่าจีนของเรา"*
** มีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมจีน**	*ผู้ประกอบการในชุมชน: "บ้านเรามีศิลปวัฒนธรรมจีน มีอาหารจีน และ ก็ยังอนุรักษ์ไว้อยู่ทุกวันนี้"*
** มีศาลอาม่าที่ศักดิ์สิทธิ์**	*ผู้สูงอายุ: "คนเขามาเที่ยวพอก็ได้มาไหว้ศาลอาม่าที่ศักดิ์สิทธิ์เพื่อขอพร"*
** ความมีมิตรไมตรีของคนบางหลวง**	*คนที่ชอบมาเที่ยวบางหลวง: "สิ่งหนึ่งที่ทำให้ผมอยากมาบางหลวงอีกคือความมีมิตรไมตรีของคนในชุมชนซึ่งให้การต้อนรับเป็นอย่างดีทุกครั้งครับ"*
Accessibility เส้นทางการเข้าถึง	*ผู้วิจัย: เส้นทางการเข้าถึงบางหลวงเราเป็นอย่างไรบ้างครับ*
** บางหลวงมีทางเข้าออกหลายทาง**	*ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว: จุดเด่นอย่างหนึ่งของบางหลวงคือสามารถเดินทางได้เข้าทุกทางครับ มาจากรุงเทพมหานครก็เข้าได้หลายทาง มาจากสุพรรณบุรีก็มีทางเข้า มาจากนครปฐมก็มีทางเข้าและเส้นทางอื่นๆ ก็สามารถเข้าได้* *ผู้สูงอายุในชุมชน: "สมัยก่อนใครจะเดินทางเข้ากรุงเพทฯ ต้องนั่งเกวียนมาขึ้นเรือขาว เรือแดงที่บางหลวงเพื่อไปต่อรถไฟที่งิ้วลาย"*
** มีป้ายบอกทางชัดเจน**	*ผู้นำชุมชน: "ป้ายบอกทางของเราชัดเจนหากจะมาบางหลวงมีป้ายบอกตลอดทางครับ"*
** มีการสร้างสิ่งปลูกสร้างบังป้ายบอกทางเป็นบางจุด**	*คนในชุมชน: "เราติดป้ายไว้ก่อนเขาก็รู้เขาก็มาสร้างศาลาบังก็ไม่เข้าใจเหมือนกันความจริงน่าขยับหลบกันหน่อย"*
** เส้นทางเดินทางสะดวกไม่เปลี่ยว**	*คนที่ชอบมาเที่ยวบางหลวง: "ผมเดินทางมาบางหลวงอยู่บ่อยครั้งเพราะผมชอบในบรรยากาศถือว่าทางไม่เปลี่ยนครับแต่มีผิวถนนบางช่วงขรุขระอาจจะเกิดจากรถบรรทุกข้าวครับ"*
** เส้นทางบางจุดมีผิวถนนขรุขระบ้างเป็นบางช่วง**	
** มีรถตู้บริการถึงชุมชนบางหลวง**	*คนในชุมชน: "บ้านเรามีรถตู้ไว้บริการนะสำหรับคนไม่มีรถก็นั่งรถตู้ถึงบางหลวงได้เลยค่ะ"*
** มีรถเมล์ถึงชุมชนบางหลวง**	*คนในชุมชน: "นอกจากรถตู้เรายังมีรถเมล์นะอาจจะช้าหน่อยแต่ก็ได้บรรยากาศเก่าๆ ดี"*
Amenities สิ่งอำนวยความสะดวก	*นักวิจัย: "เราคิดว่าบางหลวงของเรามีสิ่งอำนวยความสะดวกอะไรไว้บริการนักท่องเที่ยวครับ"*
มีที่นั่งรับประทานอาหารบนแพมีบรรยากาศดีไว้บริการนักท่องเที่ยว	*ผู้ประกอบการในชุมชน: "ใครมาบางหลวงเขาก็ชอบมานั่งกินข้าวที่แพเพราะที่บางหลวงเรามีแพไว้บริการให้นักทั่งเที่ยวชมบรรยากาศริมแม่น้ำ"*
มีบริการให้ร้องคาราโอเกะฟรี	*ผู้ประกอบการในชุมชน: "ใครอยากจะร้องเพลงก็ร้องฟรีเรามีบริการ"*
มีห้องน้ำไว้บริการอย่างเพียงพอ	*คนในชุมชน: "ห้องน้ำก็มีบริการหลายจุดสามารถถามคนในชุมชนได้"*

ประเด็น	***ตัวอย่างการสนทนา***
มอเตอร์ไซด์รับจ้างบริการ	*คนในชุมชน: "สำหรับคนที่ต้องการเที่ยวบริเวณรอบชุมชนก็มีมอเตอร์ไซด์รับจ้างไว้บริการในราคาที่ไม่แพงมากนัก"*
Activity กิจกรรม **มีหลายหน่วยงานเข้ามาสนับสนุน**	*นักวิจัย: "กิจกรรมที่ไว้รับรองนักท่องเที่ยวมีกิจกรรมอะไรบ้างครับ"* *ผู้นำชุมชน: "มีหน่วยงานภาครัฐ เช่น ททท.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยมหิดล มาสนับสนับสนุนหลายหน่วยงานครับ"*
กิจกรรมท่องเที่ยวมีความหลากหลาย	*ผู้นำชุมชน: "กิจกรรมการท่องเที่ยวจึงเปลี่ยนแปลงไปตามหน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุนชุมชนครับ"* *คนในชุมชน: "ถ้าเรามีกิจกรรมเป็นของชุมชนรองรับนักท่องเที่ยวก็คงดี"*
Accommodation ที่พัก **ยังไม่มีการลงทุนจากภาคเอกชนเรื่องที่พัก**	*นักวิจัย: "สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาค้างคืนสามารถพักที่ไหนครับ"* *ผู้นำชุมชน: "ที่ผ่านมานักท่องเที่ยวที่มาบางหลวงส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการท่องเที่ยวไปเช้าเย็นกลับหรือเดินทางผ่านมาแล้วแวะเที่ยวจึงไม่ค่อยมีภาคเอกชนมาลงทุนเรื่องที่พักอย่างจริงจังครับ"*
สามารถพักในพื้นที่บริเวณรอบบางหลวงที่ไกลออกไป	*คนในชุมชน: "หากต้องการพักค้างคืนจริงๆ สามารถพักในเมืองบริเวณรอบชุมชนที่ไกลออกไป เช่น ตัวเมืองสุพรรณบุรี สองพี่น้อง กำแพงแสน นครปฐม หรือ อื่น ๆ ครับ"*

ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผลกระบวนการสนทนากลุ่มในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวรับผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ผู้วิจัยได้สะท้อนว่ากระบวนการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน: กรณีศึกษา ชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ.122 อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมเป็นขั้นตอนการพัฒนาชุมชนที่ถูกต้องและมาถูกทางเพราะถ้าจะพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนคนในชุมชนต้องทราบศักยภาพของชุมชน ส่วนข้อสะท้อนของผลการวิจัย พบว่า มีจุดแข็งในวิธีดำเนินการวิจัยเนื่องจากการดำเนินการในแต่ละขั้นตอมตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ มีการวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Action) การสังเกตผล (Observe) และการสะท้อนผล (Reflect) โดยมีประเด็นการศึกษาตามหลักการของ 5 A คือ 1) Attraction สิ่งดึงดูด 2) Accessibility เส้นทางการเข้าถึง 3) Amenities สิ่งอำนวยความสะดวก 4) Activity กิจกรรม และ 5) Accommodation ที่พัก จะเห็นได้ว่าเมื่อศึกษาวิเคราะห์เอกสารจะพบว่า มีผู้ศึกษาตามหลัก 5 A ไว้อย่างแพร่หลายและผลการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนบางหลวงแล้วมีผลการศึกษาที่สอดคล้องกับการวิจัยที่นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวได้เผยแพร่ข้อมูลไว้ ดังรายละเอียดการสนทนากลุ่มในตารางการสนทนาที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวอย่างการสนทนากลุ่มเพื่อสะท้อนผลกระบวนการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ประเด็น	***ตัวอย่างการสนทนา***
การสะท้อนผลของกระบวนดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมตามประเด็นการท่องเที่ยว 5 A	*นักวิจัย: "ท่านคิดว่ากระบวนการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยใช้ขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นสังเกตผล และขั้นสะท้อนผล ตามประเด็นการท่องเที่ยว 5 A ประกอบด้วย Attraction สิ่งดึงดูด Accessibility เส้นทางการเข้าถึง Amenities สิ่งอำนวยความสะดวก Activity กิจกรรม และ Accommodation ที่พัก เป็นอย่างไร"* *ผู้นำชุมชน: "เรามาถูกทางแล้วครับอาจารย์ เพราะการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุคนในชุมชนต้องรู้ศักยภาพของชุมชนก่อนจึงจะสามารถพัฒนากิจกรรมให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ"* *ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว: "การวิจัยแบบนี้มันมีจุดแข็งเพราะได้มีการวางแผน ทำตามแผน สังเกตผล และสะท้อนผล ตามประเด็น 5 A ประกอบด้วย Attraction สิ่งดึงดูด Accessibility เส้นทางการเข้าถึง Amenities สิ่งอำนวยความสะดวก Activity กิจกรรม และ Accommodation ที่พัก ซึ่งผมไปอ่านดูก็เห็นว่านักวิชาการเขียนไว้จำนวนมาก"* *คนในชุมชน: "ฉันเห็นด้วยเพราะการทำแบบนี้ทำให้เราได้รู้ตัวตนของเราและเราจะทำอะไร"*

สรุปผลอภิปรายผล

การวางแผนการสนทนากลุ่มในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุนักวิจัยได้วางแผนใช้แพในชุมชนตลาดบางหลวง 122 อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม เพื่อสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย มีผู้ส่วนเกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย คือ 1) ฝ่ายชุมชน ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบางหลวง จำนวน 1 คน สมาชิกสภาเทศบาลบางหลวง จำนวน 2 คน ผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชนบางหลวง จำนวน 5 คน ผู้สูงวัยที่อาศัยในชุมชนบางหลวง จำนวน 2 คน 2) ฝ่ายนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสูงวัยที่ชอบมาเที่ยวที่ชุมชนบางหลวงจำนวน 4 คน และ 3) ฝ่ายนักวิจัย และนักวิจัย จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 15 คน แล้วเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการ จดบันทึก การบันทึกภาพการอัดเสียง การถ่ายภาพนิ่ง และการอัดวีดีโอ วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลโดยใช่การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ใช้เวลานัดสนทนากลุ่มที่ไม่ใช่วันหยุดตั้งแต่เวลา 08.30 น. -12.00 น. สอดคล้องกับวิธีดำเนินการวิจัยของ อภิเดช ช่างชัย สันติ ศรีสวนแตง และประสงค์ ตันพิชัย (2560) เรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเกษตรโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน: กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสนซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับ ธีรภรณ์ นกแก้ว (2555) ทำการวิจัย เรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาตลาดน้ำวัดไทร กรุงบเทพมหานคร ก็ได้มีแนวทางการเก็บข้อมูลตามหลักการเดียวกัน ประเด็นที่ใช้ในการสนทนาตามหลัก 5 A ประกอบด้วย 1) Attraction สิ่งดึงดูด 2) Accessibility เส้นทางการเข้าถึง 3) Amenities สิ่งอำนวยความสะดวก 4) Activity กิจกรรม และ 5) Accommodation ที่พัก ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มรับประทานอาหารว่าง เวลา 10.00 น.-10.20 น. รับประทานอาหารเที่ยง เวลา 12.00 น.

การปฏิบัติตามแผนการสนทนากลุ่มในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน นักวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีผู้ส่วนเกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย คือ 1) ฝ่ายชุมชน ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบางหลวง จำนวน 1 คน สมาชิกสภาเทศบาลบางหลวง จำนวน 2 คน ผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชนบางหลวง จำนวน 5 คนผู้สูงวัยที่อาศัยในชุมชนบางหลวง จำนวน 2 คน 2) ฝ่ายนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวสูงวัยที่ชอบมาเที่ยวที่ชุมชนบางหลวงจำนวน 4 คน และ 3) ฝ่ายนักวิจัย และนักวิจัย จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 15 คน ได้ดำเนินการตามแผนทุกประการ เพราะมีการวางแผนไว้เป็นอย่างดีจะทำให้มีข้อผิดพลาดน้อย ซึ่ง อุดมพร ทองคำ ศิกาน เพียรธัญญกรณ์ และ ภิญโญ ทองหลา (2556) ได้ทำการวิจัย เรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนส่องดาววิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ได้มีการวางแผนไว้อย่างชัดเจนทำให้การดำเนินการวิจัยมีข้อผิดพลาดน้อยเช่นกัน

การสังเกตผลการปฏิบัติตามแผนการสนทนากลุ่มในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนการสนทนากลุ่มในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นอย่างดี สอดคล้องกับกระบวนการวิจัยของ Tosun (2010) ที่ได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว และได้สนทนากลุ่มจนได้ข้อสรุปตามประเด็น 5 A ดังนี้

1. Attraction สิ่งดึงดูด พบว่า สิ่งดูดให้นักท่องเที่ยวสูงอายุมาเที่ยว คือ ความเงียบสงบ บรรยากาศที่ร่มรื่นเนื่องจากชุมชนบางหลวงนั้นตั้งอยู่ ณ บริเวณริมแม่น้ำท่าจีน และ ชุมชนบางหลวงยังมีศิลปวัฒนธรรมจีนที่คนในชุมชนได้ร่วมใจอนุรักษ์ไว้ ทั้งบ้านแบบจีน วัฒนธรรมแบบจีน อาหารแบบจีน มีศาลอาม่าที่ศักดิ์สิทธิ์นักท่องเที่ยวสามารถมาขอพรโชคลาภ และเสน่ห์ของคนบางหลวงอีกอย่างหนึ่ง คือ ความมีมิตรไมตรี ผลการวิจัยเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ Lovelock (2010) ทำการวิจัยเรื่องที่เกี่ยวกับสิ่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศนิวซีแลนด์ ก็ได้นำเสนอจุดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่นเช่นกัน

2. Accessibility เส้นทางการเข้าถึง พบว่า บางหลวงสามารถมีเส้นทางเข้าถึงได้รอบด้าน ไม่ว่าจะมาจากรุงเทพมหานคร สุพรรณบุรี และทางนครปฐม มีป้ายบอกทางมาอย่างชัดเจนถึงแม้ว่าป้ายบอกทางบางจุดที่ทางชุมชนนำไปติดไว้จะถูกบดบังโดยสิ่งก่อสร้างที่มาภายหลังก็ตามเส้นทางไม่เปลี่ยวถึงแม้ว่าอาจมีพื้นผิวของถนนขรุขระบ้างเป็นบางช่วงก็ตาม นอกจากนี้ยังมี รถตู้ รถเมล์ ที่เดินทางเข้ามาถึงชุมชนบางหลวงได้อย่างสะดวก สอดคล้องกับ Hooper (2014) กล่าวว่า เส้นทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้นเป็นปัจจัยที่สร้างความสะดวกในการมาเที่ยวของนักท่องเที่ยว และการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมขนส่งเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวก็ถือว่าเป็นการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน

3. Amenities สิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า บางหลวงมีสิ่งอำนวยความสะดวก คือ มีแพไว้ให้นักท่องเที่ยวรับประทานอาหารมีคาราโอเกะไว้บริการนักท่องเที่ยว มีห้องน้ำสะอาดเพียงพอ มีมอเตอร์ไซด์รับจ้างไว้บริการในราคาที่ไม่แพงเกินความเป็นจริง จึงเป็นการสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวสูงอายุบางส่วนที่ได้มาเที่ยวชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ.122 ทำให้นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุบางส่วนได้มาเที่ยวอีก เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการวิจัยของ Prayag, Cohen และ Yan (2014) ทำการวิจัย เรื่องเกี่ยวกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในการได้รับการบริการแหล่งท่องเที่ยว ที่พบว่า หากมีการบริการได้ตรงกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยวจะทำให้นักท่องเที่ยวหันกลับมาเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวนั้นอีก

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

4. Activity กิจกรรม พบว่า ชุมชนบางหลวงมีหน่วยงานจากทางภาครัฐเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้นจะมีความหลากหลายตามหน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุนทั้งในด้านกำลังคนและงบประมาณ ซึ่งการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าวนั้นส่งผลในด้านดีต่อชุมชนเพราะทำให้ชุมมีกิจกรรมที่หลากหลายแต่ชุมชนมีความต้องมีการกิจกรรมสำหรับรับรองนักท่องเที่ยวที่เป็นของชุมชนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Ko (2005) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า การพัฒนากิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวนั้นเป็นหนทางหนึ่งของการสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน

5. Accommodation ที่พัก พบว่า ที่พักของชุมชนบางหลวงสำหรับนักท่องเที่ยวเนื่องจากที่ผ่านมานักท่องเที่ยวจะมาเที่ยวที่ชุมชนบางหลวงแบบเช้ามาเย็นกลับจึงไม่มีภาคเอกชนมาลงทุนเรื่องสถานที่พักของนักท่องเที่ยวหากต้องการมาพักก็สามารถพักชุมชนที่ไกลออกไป เช่น ตัวเมืองสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง ตัวเมืองนครปฐม อำเภอกำแพงแสน หากมีการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความจำเป็นต้องพักค้าแรม Tsai, Song, และ Wong (2009) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและความสามารถในการแข่งขันด้านโรงแรม พบว่า มีการแข่งขันการบริการที่พักในพื้นที่ท่องเที่ยวสำคัญอย่างดุเดือด

การสะท้อนผลกระบวนการสนทนากลุ่มในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวหรับผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ผู้วิจัยได้สะท้อนว่ากระบวนการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน: กรณีศึกษา ชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ.122 อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม เป็นขั้นตอนการพัฒนาชุมชนที่ถูกต้องและมาถูกทางเพราะถ้าจะพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนคนในชุมชนต้องทราบศักยภาพของชุมชน ส่วนข้อสะท้อนของผลการวิจัย พบว่า มีจุดแข็งในวิธีดำเนินการวิจัยเนื่องจากการดำเนินการในแต่ละขั้นตอมตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ มีการวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Action) การสังเกตผล (Observe) และการสะท้อนผล (Reflect) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิภาวรรณ มะลิวรรณ์ อภิชาติ ใจอารีย์ และประสงค์ ตันพิชัย (2560) ทำการศึกษา เรื่องแนวทางการส่งเริมการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนเขาขลุง ตำบลเขาขลุง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยมีประเด็นการศึกษาตามหลักการของ 5 A คือ 1) Attraction สิ่งดึงดูด 2) Accessibility เส้นทางการเข้าถึง 3) Amenities สิ่งอำนวยความสะดวก 4) Activity กิจกรรม และ 5) Accommodation ที่พัก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิเดช ช่างชัย (2561) เรื่องการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน: กรณีศึกษา ชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ.122 อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และ Omelan, Podstawski, and Raczkowski (2016) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเช่นกัน โดยข้อดีของการศึกษาศักยภาพการแหล่งท่องเที่ยวจะทำให้มีข้อมูลเพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว และสำหรับประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินการวิจัย ครั้งนี้ คือ การทำให้คนในชุมชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนเพื่อมีข้อมูลสำหรับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ ดังข้อเสนอแนะต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้นำชุมชนตลาดบางหลวงควรมีการจัดการความรู้เรื่องการศึกษาศักยภาพชุมชนสำหรับการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุเป็นระยะ ๆ เพื่อการนำข้อมูลมาพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน

2. ชุมชนตลาดบางหลวงควรสร้างเอกลักษณ์และประชาสัมพันธ์สิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

3. ผู้นำชุมชนตลาดบางหลวงควรทำเรื่องแจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นผิวถนนที่เป็นอุปสรรคต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยวให้มาพัฒนาปรับปรุง

4. ชุมชนตลาดบางหลวงควรมีกิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงที่เป็นเอกลักษณ์ที่ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

5. หน่วยงานที่มาส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนบางหลวงควรรวมกันเป็นภาคีเครือข่ายการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน

คำขอบคุณ

ขอบพระคุณประธานโครงการจัดตั้งภาควิชาอุตสาหกรรมบริการและนวัตกรรมภาษา คณบดีคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และ สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณการวิจัยครั้งนี้ ขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำเรื่องการพัฒนาโครงร่างการวิจัย ขอขอบคุณผู้ใหญ่สมศักดิ์ อยู่มาก คุณอานนท์ อยู่มาก คนในชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ.122 และ นักท่องเที่ยว ที่ได้ให้การอำนวยความสะดวกและสนับสนุนข้อมูลจนทำให้การวิจัยในขั้นตอนนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ในขั้นตอนดำเนินการวิจัยระยะแรก

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

Changchai, A., Srisuantang, S., and Tanpichai, P. (2017). **Karnpathanagichagumkarnreinrudan karnkasetdoykarnmeesuanruomkongchumchon:Koraneesuksarongreinsatithaeng mahavithayalaikasetsartvithyaketkhumphengsean.** Veridian E-Journal, Silpakorn University. (10). (2). (May-August). (Page: 1544-1560).

Cangchai, A. (2018). **Kanrpathanagichagumkarnthongtheiwssumrubpoosoonaryudoay Karnmeesuanruomkongchumchon: koraneesuksa chumchotaladbangluang ro.so.122 Amperbanglen chanwatnakornpathom.** Raingankarnvijaithunudnoon sowopor.morko. pengophamarn 2561. Kasetsar University.

Jai-aree, A. and Tanpichai, P. (2017). **Neawthangkarsongsermkarnmeesuanruamnaikarnchatkarn pachoomchonkaokrung tambonkaokrung amperpanpong chanwatrachaburi**. Veridian E-Journal, Silpakorn University. (10). (1). (January - April). (Page: 694-708).

Matichon. (2017). **Sungcompusurngaryugubankotprtedthai**. Mathichon Online. (6).(June 2017). Online: https://www.matichon.co.th/news/575355. (18 June 2561).

Naruthum, C. (2008). **Karnpathanakarnkesetbabmeesuonroum**. Bankok: Kasetsart University.

Nakhon Pathom Provincial Cultural Office. (2017). **Senthangkarnthongteiwcherngwath nathumvitheecheevitgrumchatipanthaizongdam/loawkrang/thaijeen.nakhonpatho m**: petkasemprinting group.

Nokeaw, T. (2012). **KarnThongthiewcheonganurak: Koraneesuksa Thaladnudnamwatsai Krungtep mahanakorn**. SDU Res. J. (8). (1.): (January – April). (Pag: 49-59).

Pongphit, S. (2009). **Vitheesoochoomchonphopheing**. Bangkok: Sonukpimpalungpunya.

Prompakdee, C. (2013). **Karnkoasusungcompusoongaryu**. Academic office and Office of the secretary of the senate. (3) . (16 August 2013).

Hooper, J. (2014). **A destination too far? Modelling designation accessibility and distance decay in tourism.** Geo journal. (80). (1). (February). (page: 33-46).

International Institute for Trade and Development. (2014). **Thaladnukthongtiewpusoongaryu: Okarsmaithaiterbtorub AEC.** Bangkok Business Newspaper. (3). (153).(Date 26August 2014).

Thonkhum, U. and Thonglha, P. (2013). **Karnvijaicheanpatibutkarnpeipathanasukaya pabkarnvijainaichunreinkhongkrurongreinsongdaowvithayacomsungkutsumnukng anketpueinthikarsuksamathyomsuksaket 23.** Budid suksa Journal. (10). (49). (July August). (Page: 61-68).

Dickman, S. (1996). **Composition of 5 A Tourism Theory**. Tourism: An Introductory Text. 2nd ed., Australia: Hodder Education.

Ko, T. G. (2005). **Development of a tourism sustainability assessment procedure: a conceptual approach.** Tourism management, ELSEVIER. (26). (3). (page: 431-455).

Lovelock, B. (2010). **Tourist-Created Attractions: The Emergence of a Unique Form of Tourist Attraction in Southern New Zealand**. Tourism Geographies Rutledge. (6). (4). (November). (page: 410-433).

Mc Kernan, J. (1996). **Curriculym Cation Reseach A hand book of methods and resources for the reflective practitioner.** Second edition. London: Kogan page.

McNiff, J. and J. Whitehead. (2002). **Action Research: Principle and Practice**. Second edition. London: Routledge Falmer.

Mill, G.E. 2000. **Action research: A guide for the teacher researcher.** Southern Oregon University. America: Merin, an imprint of prentice Hall.

Omelan A., Podstawski R. and Raczkowski M. (2016). **Tourist Activity of Senior Citizens (60+) Residing in Urban and Rural Areas**. University of Warmia and Mazury in Olaztyn, Poland. Physical culture and sport studies and research. DOI: 10.1515/pcssr-2016-0028.

Prayag G., Cohen S.A., and Yan H. (2014). **Potential Chinese travellers to Western Europe: segmenting motivations and service expectations.** (18). (8). (page: 725 –743) (online29/062018) http://dx.doi.org/10.1080/13683500.2013.868413.

Tosun, C. (2010). **Limits to community participation in the tourism development process in developing countries.** (21). (6). (December). (Page: 613-633).

Tsai H., Song H, และ Wong K.K.F. (2009). **Tourism and hotel competitiveness research**. Journal of Travel S Tourism Marketing. (26). (5-6). (September). (page: 521-546).